

Dertig glorieuze jaren

Het Maurice Verbaet Art Center opent zijn deuren

Maandenlang ging in Antwerpen het gerucht dat er een nieuw museum zou openen. Dat was niet uit de lucht gegrepen. Al gaat het niet om een museum in de strikte, klassieke zin van het woord. Vanaf september biedt het befaamde gebouw van de voormalige Antwerpse Waterwerken op de Mechelsesteenweg onderdak aan het Maurice Verbaet Art Center. Focus van de collectie? De Belgische plastische kunsten van 1945 tot 1975, de zogenaamde dertig glorieuze jaren, *Les Trente Glorieuses*.

Bij het begin van het gesprek vertelt Verbaet hoe hij, toen hij nog op de schoolbanken zat, zijn moeder naar veilinghuizen stuurde om te bieden op de werken die hij in catalogi had uitgezocht. De naturel waarmee hij de anekdote vertelt, is opvallend. Als of iedere tiener zijn moeder vraagt om veilinghuizen te bezoeken.

In die tijd had hij vooral oog voor werken van Belgische kunstenaars uit het begin van de twintigste eeuw. Die waren voor hem, een jongeman met een bescheiden beurs, betaalbaar. Geleidelijk aan bouwde hij een echte verzameling op, al was hij zich daar niet meteen van bewust. 'In het begin voelde ik me zeker geen verzamelaar. Het was een drang, een passie. Als ik mooie dingen zag, probeerde ik die te kopen.' Veel later pas, onder meer door gesprekken met museumdirecteuren, werd Verbaet er zich van bewust dat hij een echte verzamelaar was. 'Men vertelde me dat ik in de loop der jaren een belangrijke collectie Belgische kunst had opgebouwd.'

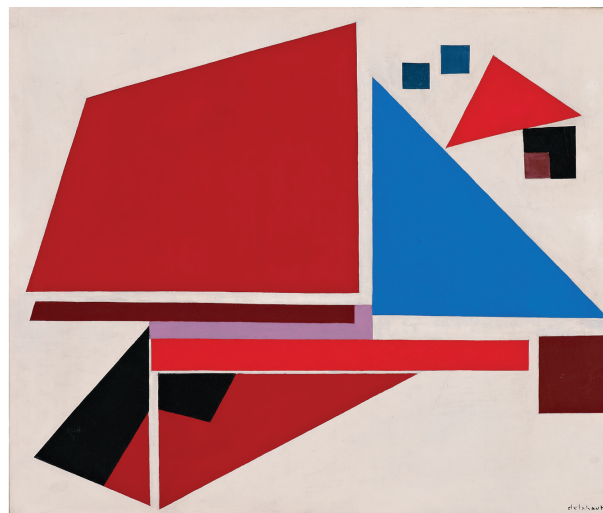
Samen met zijn echtgenote Caroline, de vrouw met wie hij sinds 1989 de

passie voor plastische kunsten deelt, presenteerde Verbaet in 2012 tweehonderd werken uit zijn verzameling in het Museum van Elsene. Het was een indrukwekkend overzicht van een eeuw moderne kunst in België. Voor Maurice en Caroline was het ook een ijkpunt, dat leidde tot reflectie en de voedingsbodem vormde voor een nieuw, groots plan.

Tournez la page

Ongeveer een jaar geleden maakte Verbaet een radicale keuze. Overnachts besloot hij alle vooroorlogse kunst uit de collectie te verkopen. Meer dan vijfhonderd werken – van symbolisten als Spilliaert, Minne en Rops, maar ook van impressionisten, dadaïsten, kunstenaars van de Latense School, avant-gardekunstenaars, Ensor ... – gingen onder

'Ik heb mijn vrouw om toestemming gevraagd. Maar ik weet niet of ze goed wakker was'

Jo Delahaut, *Harmonie*, 1956, olie op doek

de hamer. 'Veel mensen vroegen me waarom ik niet de tien of twintig werken waar ik het meest van hield, uitzocht om bij te houden. Ik heb het geprobeerd hoor, om die oefening te maken. Maar het werden er al snel vijftig, of meer. Voor mij zijn alle werken belangrijk. Uiteindelijk had het geen zin.' Het was alles of niets.

De beslissing om alle vooroorlogse werken te verkopen dient een hoger doel. Met de opbrengst van die werken richt Verbaet zich nu op kunstenaars van na 1945. 'Het is duidelijker om het blad volledig om te draaien en te zeggen: vanaf nu verzamelen we enkel nog Belgische kunst van na de oorlog, liefst van de jaren tussen '45 en '75.' Door zich op een specifieke periode te concentreren, versterkt hij niet alleen zijn collectie. Hij koopt de werken namelijk niet om ze in een depot te laten verdwijnen. Integendeel. Hij wil de werken tonen en zo de kunstenaars opnieuw onder de aandacht brengen. De periode van '45 tot '75 is een schromelijk onderbelichte periode in de Belgische kunstgeschiedenis, vindt Verbaet. Om daar verandering in te brengen, richtte hij het Maurice Verbaet Art Center (mvAc) op.

Museum, nieuwe stijl

Op de vraag waarom hij voor het mvAc Antwerpen als locatie koos, klinkt het bijna verontwaardigd: 'Omdat ik een Antwerpenaar ben! Daar heb ik nooit aan getwijfeld.' Ook de culturele dynamiek in de stad spreekt hem aan. 'Ik vind dat er in Antwerpen op cultureel vlak enorm veel gebeurd is, en nog steeds veel gebeurt.' Na lang zoeken vond Verbaet in de iconische toren van de voormalige Antwerpse Waterwerken een uiterst geschikte locatie. 'Dat gebouw werd in 1965 ingehuldigd, dus het plaatje klopt.' Op de gelijkvloerse verdieping komt een tentoonstellingsruimte van 1400 m². Die vormt het brandpunt van het mvAc.

Maar het Art Center is veel meer dan enkel een tentoonstellingsruimte. Er zit een ambitieus plan achter, met een ruime, wetenschappelijke omkadering. Naast burelen voor de medewerkers op de achtste verdieping komen er in het gebouw ook een congresruimte, een studiecentrum en een loft waar studenten en onderzoekers kunnen verblijven. Verder zullen er events georganiseerd worden en films gemaakt worden over de kunstenaars. Geheel in de geest van de

'We zoeken raakpunten die ons ertoe aanzetten om verder te kijken dan het werk en een onverwachte geschiedenis te ontdekken'

Pol Mara, *Color-sum*, 1967, olie op doek

tijd plant Verbaet ook een groene daktuin. En er komt een galerie en een label voor alle uitgaven van het Art Center.

Er is nog meer: Het mvAc onderhoudt goede contacten met de kunstenaars of hun erfgenamen. Zo gaan medewerkers actief op zoek naar documenten, briefwisselingen en andere sporen die de kunstenaars achterlieten. Door die verschillende

fragmenten samen te brengen, wil het mvAc verbanden leggen. En dat leggen van verbanden staat ook centraal in de eerste tentoonstelling.

Connexions One

Het mvAc opent in september met Connexions One. Belgische kunst tussen 1945 en 1975, een tentoonstelling die wordt opgevat als een panorama van de Belgische kunst na de Tweede Wereldoorlog. Er zal werk van maar liefst veertig kunstenaars te zien zijn. Dit concept laat ons toe om een aantal kunstenaars voor te

stellen die ons na aan het hart liggen en tegelijk de contouren te schetsen van wat we later verder willen uitdiepen', verklaart Camille Brasseur, curator van de tentoonstelling en wetenschappelijk directrice van het mvAc. Een willekeurige greep uit het brede aanbod? Je ziet er werk van Willy Anthoons, André Bogaert, Anne Bonnet, Pol Bury, Hugo Claus, Jan Cox, Étienne Elias, Pol Mara,

Antoine Mortier, Léopold Plomteux, Tàpta, Engelbert Van Anderlecht, Paul Van Hoeydonck, Serge Vandercam, Wout Vercammen en Maurice Wyckaert.

'We zoeken raakpunten – de 'connexions' – die ons ertoe aanzetten om verder te kijken dan het werk en een onverwachte geschiedenis te ontdekken', gaat Brasseur verder. In plaats van enkele protagonisten voor het voetlicht te brengen, of een specifieke stroming uit te lichten, wordt ingezet op het tonen van de bruisende diversiteit in de eerste drie decennia na WO II. Maatschappelijke, politieke en sociale veranderingen uit die tijd zorgen voor centrale, dragende thema's, die de verschillende werken met elkaar verbinden. Het gaat om het bredere culturele leven in België tijdens die 'glorieuze jaren': er zijn niet alleen werken die de sfeer van Expo 58 verbeelden, maar er wordt ook getoond hoe kunst zijn plek vond in de openbare ruimte en kunstenaars in dialoog gingen met hun omgeving, hoe ze omgingen met de vernieuwende architectuur van woningen, en er is een hommage aan sleutelfiguren die zich tijdens die glorieuze jaren hebben ingezet voor de Belgische kunst.

'Onderbekende' kunstenaars

Voor wie er nog aan twijfelde: Verbaet is een man met een plan. En geduld. 'Het is een langetermijnproject. We geven onszelf tien à vijftien jaar om deze kunstenaars terug onder de aandacht te brengen. Hun werk moet getoond worden. In België. En in het buitenland. Dat is onze rol. Enfin, we hebben de pretentie om dat te doen', klinkt het schalks. Om er daarna weer heel serieus aan toe te voegen. 'We hopen dat het lukt.'

Het hele mechanisme trekt zich in-tussen op gang. 'Er zijn al overeenkomsten met verschillende buitenlandse musea, samen goed voor zo'n

vier- à vijfhonderd werken die we in bruikleen zullen geven', illustreert Verbaet. En hoe verhoudt het mvAc zich tot andere musea in eigen land? 'Ik heb goede relaties met de meeste museumdirecteuren. Ik ga hen aanporren om hetzelfde te doen en de promotie van de Belgische kunst op zich te nemen. We willen hen daar ook bij helpen. We hebben een grote collectie, onderhouden goede relaties met de kunstenaars of hun erfgenamen en beschikken bovendien over depots en transportinfrastructuur. Zo moeten musea niet zelf honderden verschillende collectioneers contacteren en alle transporten regelen. Dat maakt het voor hen meteen een stuk schappelijker en haalbaarder. Zo hoop ik hen aan te moedigen ook onderbekende kunstenaars tonen.'

Verbaet gebruikt – bewust of onbewust – niet het woord 'onbekend', of 'minder bekend', maar wel degelijk het woord 'onderbekend'. Het feit dat hij met een dergelijk neologisme komt om de algemene waardering van de naoorlogse Belgische kunstenaars onder woorden te brengen, toont hoezeer hij ervan overtuigd is dat ze meer bekendheid verdienen. Hij legt de lat hoog voor zichzelf en zijn team. Wanneer is het project voor hem geslaagd? 'Ik ben een optimist. Ik ben zeker van mijn slaagkansen, anders zou ik er nooit aan begonnen zijn. Maar wanneer is het voor mij geslaagd? Als ik voldoende mensen, musea en kunstcentra heb kunnen overtuigen om een aantal vergeten kunstenaars terug op de voorpagina te plaatsen.' | **Th.A.**

Connexions One. Belgische kunst tussen 1945 en 1975
19.09.2015- 20.12.2015
Maurice Verbaet Art Center, WAW Building, Mechelsesteenweg 64 Antwerpen
www.verbaet.com